

Šį puslapį išvertė mašininio vertimo programa [Nuoroda]. Mašiniuose vertimuose gali būti klaidų, tekstas gali būti nevisiškai aiškus ir tikslus. Ombudsmenas neprisiima atsakomybės už jokių neatitikimų. Patikimiausią ir teisiškai tikslią informaciją rasite originale anglų kalba, kurio nuoroda pateikta pirmiau. Daugiau informacijos rasite mūsų [kalbų ir vertimo politikoje](#) [Nuoroda].

Sprendimas byloje OI/8/2014/AN - Pagrindinių teisių apsauga įgyvendinant ES sanglaudos politiką

Sprendimas

Byla OI/8/2014/AN - **Atidaryta** 19/05/2014 - **Sprendimas** 11/05/2015 - **Atitinkama institucija** Europos Komisija (Tolesnis tyrimas nėra pateisinamas) |

Sprendimo dėl savo iniciatyva atlikto tyrimo OI/8/2014/AN dėl Europos Komisijos santrauka

Šio savo iniciatyva atlikto tyrimo tikslas – įvertinti, kaip Europos Komisija užtikrina, kad valstybės narės, įgyvendindamos ES sanglaudos politiką, laikytųsi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintų pagrindinių teisių. Tyrimas pradėtas Europos Sąjungoje prasidėjus naujam septynerių metų finansavimo laikotarpiui, apimančiam 2014–2020 m., ir pradėjus taikyti naują teisinę sistemą.

ES sanglaudos politikos tikslas – mažinti įvairių ES regionų išsivystymo skirtumus. Atsižvelgiant į Europos Sąjungos matomumą vykdant sanglaudos politikos lėšomis finansuojamus projektus – nuo skubiosios pagalbos paslaugų tobulinimo Rumunijoje iki minų laukų išminavimo darbų Kroatijoje – ombudsmenas mano, kad Komisija turi dėti visas pastangas siekdama užtikrinti pagrindinių teisių apsaugą, kai leidžiamos lėšos. Tai, kad Komisija nėra tiesiogiai atsakinga už lėšų valdymą, niekada neturėtų būti pretekstu nesiimti veiksmų tais atvejais, jei buvo arba gali būti pažeistos pagrindinės teisės.

Savo iniciatyva atliktame tyrime dalyvavo Komisija, nacionaliniai ombudsmenai ir pilietinės visuomenės atstovai. Remdamasis jų atsiliepimais, ombudsmenas parengė aštuonias rekomendacijas dėl Komisijos veiksmų patobulinimo vykdant valstybių narių veiklos šioje srityje priežiūrą.

Tyrimo savo iniciatyva aplinkybės

1. ES sanglaudos politika siekiama sumažinti įvairių ES regionų išsivystymo lygio skirtumus [1]. Ypatingas dėmesys skiriamas kaimo vietovėms, pramonės pereinamojo laikotarpio vietovėms ir didelių ir nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turintiems regionams.
2. Sanglaudos politika įgyvendinama taikant pasidalijamąjį lėšų valdymą, o tai reiškia, kad Europos Komisija, įgyvendindama ES programas, pasikliauja valstybėmis narėmis. Valstybės narės visų pirma yra atsakingos už atitinkamų institucijų skyrimą, projektų atranką, mokėjimų atlikimą ir skundų nagrinėjimą. Komisija atlieka priežiūros funkciją: tikrina, ar valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemos veikia veiksmingai, ir prireikus taiko sankcijas.
3. 2014 m. sausio mėn. įsigaliojo naujas teisės aktų rinkinys, kuriuo siekiama apibrėžti ES sanglaudos politiką naujuoju 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu. Tai apima: I) visa apimančią reglamentą (Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013) [2], kuriuo nustatomos kelių „Europos socialinių ir investicijų fondų“ (toliau – ESI fondai) bendros taisyklės; II) trys konkretūs reglamentai dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo; ir iii) du reglamentai dėl Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo ir Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG). Vienas iš principų, kuriais grindžiama sanglaudos politika, yra taikytinų ES ir nacionalinių teisės aktų laikymasis; skatinti vyrų ir moterų lygybę; ir nediskriminavimą.
4. Tačiau naujojoje teisės aktų sistemoje aiškiai neatsižvelgiama į poreikį, kad įgyvendinant ES sanglaudos politiką būtų gerbiamos ES pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) įtvirtintos teisės; jame taip pat nenumatytos priemonės, kurių reikia imtis pažeidus šias teises. Ankstesni skundai ombudsmenui parodė didelį piliečių nepasitenkinimą tuo, kaip ES sanglaudos politika įgyvendinama nacionaliniu lygmeniu, be kita ko, pagarbos pagrindinėms teisėms klausimu. Piliečiai ne kartą pabrėžė, kad Komisija atsisakė dalyvauti, nes ji nėra tiesiogiai atsakinga už lėšų valdymą [3].
5. Taigi ombudsmenas pradėjo tyrimą savo iniciatyva, siekdamas konstruktyviai, naudingai ir objektyviai prisidėti prie Komisijos darbo naujo finansavimo laikotarpio pradžioje. Tyrimas susijęs su priemonėmis, kuriomis Komisija gali naudotis siekdama užtikrinti, kad valstybės narės, įgyvendindamos sanglaudos politiką, laikytųsi Chartijoje įtvirtintų pagrindinių teisių.

Tyrimas

6. Ombudsmenas pradėjo šį tyrimą prašydamas Komisijos atsakyti į keletą klausimų [4]. Pripažindamas ES pagrindinių teisių agentūros (toliau – FRA) patirtį, taip pat jos pastangas propaguoti žmogaus teisių kultūrą, ombudsmenė paragino FRA prisidėti prie tyrimo. Ji taip pat konsultavosi su kolegomis iš Europos ombudsmenų tinklo [5].
7. Gavęs Komisijos pastabas [6] ir kai kurių nacionalinių ombudsmenų tarnybų atsiliepimus [7], ombudsmenas pradėjo tikslines konsultacijas su valdžios institucijomis ir pilietinės visuomenės organizacijomis, veikiančiomis žmogaus teisių srityje ir turinčiomis patirties sanglaudos politikos srityje [8]. Ji gavo ir paskelbė atsakymus iš JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro,

Eurochild, Europos neįgaliųjų forumo, Lumoso fondo, Europos savarankiško gyvenimo tinklo, Europos romų Grassroots organizacijos, Psichikos neįgaliųjų propagavimo centro, Atviros visuomenės fondų ir Pagrindinių teisių agentūros pilietinės visuomenės organizacijų platformos [9] .

8. Ombudsmeno sprendime atsižvelgiama į šią medžiagą.

Komisijos atsiliepimai

9. Ombudsmeno klausimuose Komisijai daugiausia dėmesio skirta tam, kaip ji galėtų užtikrinti, kad valstybės narės savo ruožtu užtikrintų, kad jų partneriai (regioninės ir vietos valdžios institucijos ir pilietinė visuomenė) ir programos naudos gavėjai veiktų pagal Chartiją, ir kokie mechanizmai taikomi siekiant užtikrinti veiksmingą skundų nagrinėjimą.

10. Kalbant apie pagarbos pagrindinėms teisėms užtikrinimo sistemą, Komisija nurodė, kad visa apimančiu reglamentu (Reglamentas Nr. 1303/2013) sustiprinamas nediskriminavimo principas, nustatant tai, kas reglamente vadinama ex ante sąlyga (toliau – išankstinė sąlyga), kad būtų nustatyta tvarka, kuria užtikrinama, kad to principo būtų laikomasi [10] . Reglamento 4 straipsnio 2 dalyje taip pat reikalaujama, kad valstybės narės ir Komisija užtikrintų, kad ESI fondų parama atitiktų tokius principus kaip lyčių lygybė (7 straipsnis) ir darnus vystymasis (8 straipsnis). Apskritai 6 straipsnyje reikalaujama, kad ESI fondų remiami veiksmai atitiktų taikytiną Sąjungos teisę ir nacionalinę teisę, susijusią su jos taikymu.

11. Dėl Chartijos klausimo Komisija nurodė, kad Chartija valstybėms narėms yra privaloma tik tada, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę. Todėl, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, reikia atskirai išnagrinėti, ar konkrečiu atveju nacionaline priemone siekiama įgyvendinti Sąjungos teisę, ar ne.

12. Atsakydama į Ombudsmeno klausimus dėl Chartijos ir partnerystės susitarimų [11] , Komisija nurodė, kad Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 15 straipsnyje nustatytas elementų, kuriuos reikia įtraukti į partnerystės sutartis, sąrašas. Kai kurie elementai sutampa su Chartijoje įtvirtintomis teisėmis ir principais, o Komisija tikrina, ar šių elementų buvo laikomasi. Panašiai Komisijos deleguotajame reglamente [12] dėl Europos partnerystės elgesio kodekso ESI fondų sistemoje nurodomi principai, kurie sutampa su Chartijoje įtvirtintomis teisėmis ir principais.

13. Atsakydama į Ombudsmeno klausimus dėl Chartijos ir veiksmų programų [13] , Komisija nurodė Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 96 straipsnį: kadangi šiame straipsnyje nenumatytas konkretus reikalavimas valstybių narių institucijoms veikti laikantis Chartijos, Komisija negali nustatyti tokios sąlygos veiklos programų patvirtinimui. Tačiau tai nereiškia, kad valstybės narės neprivalo tikrinti, ar lėšos išmokamos laikantis Chartijos, kai jos įgyvendina ES teisę, visų pirma kiek tai susiję su:

14. Pirma, Reglamente (ES) Nr. 1303/2013 nustatytos tam tikros išankstinės sąlygos, susijusios su nediskriminavimu, lytimi ir negalia, kurių reikia laikytis [14] . Kiekvienoje

programoje turi būti nurodytos taikytinos išankstinės sąlygos ir, jei viena iš jų neįvykdyta, joje turi būti aprašyta, kas yra atsakingas už tai, kad ji būtų įvykdyta, kaip ir iki kada. Iki atitinkamo termino neatlikus veiksmų, kad būtų įvykdytos taikytinos išankstinės sąlygos, Komisija gali sustabdyti tarpinius mokėjimus.

15. Antra, rengdamos, rengdamos ir įgyvendindamos veiksmų programą valstybės narės turi nustatyti konkrečius veiksmus, kuriais būtų skatinamos lygios galimybės ir užkertamas kelias diskriminacijai dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos [15] .

16. Trečia, vadovaujančiosios institucijos turi parengti ir taikyti nediskriminacines ir skaidrias atrankos procedūras ir kriterijus, atsižvelgdamos į vyrų ir moterų lygybės ir nediskriminavimo skatinimą [16] .

17. Galiausiai, jei valstybė narė, įgyvendindama ES teisę, neužtikrina tinkamo Chartijos taikymo, tai būtų pažeidimas ar net didelis veiklos programų valdymo ir kontrolės sistemos veikimo trūkumas. Dėl to mokėjimai gali būti sustabdyti, atšaukti arba susigrąžinti.

18. Kalbant apie veiksmingą skundų nagrinėjimo tvarką, Komisija nurodė, kad tai yra teisinė prievolė (Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 74 straipsnio 3 dalis). Komisija, peržiūradama tinkamą valdymo ir kontrolės sistemos veikimą nacionaliniu lygmeniu, įvertins, ar taikomos veiksmingos priemonės (Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 75 straipsnis). Be to, Komisija gali paprašyti valstybių narių informuoti ją apie jų atlikto tyrimo rezultatus, kad ji galėtų patikrinti, ar priemonės yra veiksmingos, pavyzdžiui, įvertinant atsiktines rezultatų imtis ir laiką, reikalingą galutiniams atsakymams skundo pateikėjams parengti. Tai, kad neužtikrinama veiksminga skundų nagrinėjimo tvarka, įskaitant skundus, susijusius su Chartijos pažeidimais, yra didelis trūkumas, suteikiantis Komisijai teisę nutraukti mokėjimo terminus, sustabdyti mokėjimus didelių trūkumų atveju arba net atšaukti ar susigrąžinti Sąjungos įnašą į programą.

19. Komisija laikėsi nuomonės, kad Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 nuostatomis dėl veiksmingos skundų nagrinėjimo tvarkos bus užtikrinta, kad įtariamais pagrindinių teisių pažeidimais būtų tinkamai išnagrinėti. Komisija nurodė, kad sieks skleisti gerąją patirtį šioje srityje.

20. Dėl Komisijos vykdomo skundų nagrinėjimo Komisija nurodė, kad Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 74 straipsnio 3 dalies tikslas – užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų įdiegtos veiksmingos su ESI fondais susijusių skundų nagrinėjimo sistemos, kad skundus būtų galima nagrinėti nacionaliniu lygmeniu. Tačiau tai netrukdo pateikti skundų Komisijai. Gavusi tokį skundą, Komisija paprastai paprašo valstybės narės jį išnagrinėti. Komisija tiesiogiai nagrinės tik tuos skundus, kurių negalima perduoti valstybėms narėms pagal reglamento 74 straipsnio 3 dalį.

21. Gavusios prašymą, valstybės narės per nustatytą terminą turės pateikti tolesnių veiksmų, susijusių su Komisijos pateiktu skundu, ataskaitą. Komisija įvertins, ar valstybė narė išnagrinėjo skundą pagal nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu nustatytą tvarką. Ši skundų nagrinėjimo

sistema taikoma visų rūšių skundams, neatsižvelgiant į tai, ar jie susiję su Chartijos pažeidimu įgyvendinant Sąjungos teisę ar bet kurią kitą taikytiną taisyklę.

22. Jei valstybė narė ir toliau nesugeba veiksmingai nagrinėti skundų arba įrodoma, kad sistema neveikia tinkamai, šis klausimas turėtų būti svarstomas Komisijos ir valstybės narės metiniame peržiūros susitikime. Be to, jei neišnagrinėjus skundų būtų pateikta įrodymų, kad esama didelių valstybės narės valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų, arba jei Komisijai atlikus skundo tyrimą paaiškėja, kad nesilaikoma atitinkamos Chartijos nuostatos, Komisija gali nutraukti tarpinius mokėjimus ir, esant rimtiems trūkumams, sustabdyti, atšaukti arba susigrąžinti mokėjimus [17].

23. Galiausiai, siekdama didinti valstybių narių informuotumą apie Chartijos svarbą išmokant ESI fondus, Komisija ketina i) oficialiai kreiptis į valstybes nares ir priminti joms apie jų įsipareigojimus, susijusius su Chartijos laikymusi įgyvendinant ES teisę; II) atkreipia jų dėmesį į galimybę naudotis ESI fondų technine parama skundų nagrinėjimo tvarkai remti; III) skleisti veiksmingo skundų nagrinėjimo gerą patirtį; IV) parengti rekomendacinį dokumentą dėl Chartijos laikymosi valstybėms narėms įgyvendinant ES teisę ESI fondų lėšų išmokėjimo srityje; ir v) paskelbus šias gaires valstybėse narėse organizuoti mokymus apie Chartiją, jos taikymą ir aktualumą ESI fondų srityje.

Nacionalinių ombudsmenų atsiliepimai

24. Dauguma nacionalinių ombudsmenų, atsakiusių į Europos ombudsmeno prašymą pateikti informaciją apie skundus, nagrinėtus 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, paaiškino, kad dauguma problemų kyla mokėjimo galutiniams naudos gavėjams etape. Tačiau viena tarnyba nurodė, kad problemų kyla kiekviename išlaidų procedūros etape.

25. Dėl galimo pagrindinių teisių pažeidimo nacionaliniai ombudsmenai teigė nagrinėję bylas, susijusias su vienodo požiūrio principu, teise į socialinę apsaugą, socialinę paramą ir sveikatos priežiūrą bei teise būti išklausytam. Dėl teisės būti išklausytam Portugalijos ombudsmenas paaiškino, kad jis bandė didinti nacionalinės administracijos informuotumą apie paramos gavėjų išklausymo svarbą kilus ginčams dėl mokėjimo. Tačiau Portugalijos ombudsmeno tarnyba yra iš esmės patenkinta nacionalinių valdžios institucijų tolesniais veiksmais, susijusiais su jos sprendimais dėl ESI fondų.

Tikslinės konsultacijos

26. Ombudsmenė paklausė suinteresuotųjų šalių apie pagrindines pagrindinių teisių problemas, kylančias įgyvendinant ES sanglaudos politiką, priežastis ir ar jos kada nors pranešė apie tokias problemas Komisijai. Ji taip pat paklausė, kokį vaidmenį Komisija gali atlikti remdama nacionalines valdžios institucijas, kad jos įgyvendintų gerai veikiančius žalos atlyginimo mechanizmus, ir ar Komisijos atsakyme nurodytos priemonės yra tinkamos galimoms problemoms spręsti [18].

27. Apskritai daugelis respondentų pabrėžė gerą NVO bendradarbiavimą su Komisija 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ir tai, kad jos dalyvavo rengiant dabartinę teisės aktų sistemą.

28. Tačiau remdamiesi savo patirtimi respondentai nurodė keletą problemų, susijusių su ESI fondų įgyvendinimu nacionaliniu lygmeniu:

I) Keli respondentai nurodė, kad ESI fondų lėšos naudojamos vaikų ir neįgaliųjų institucionalizavimui išlaikyti arba išplėsti, pažeidžiant Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 9 straipsnio 9 dalį. Respondentai atkreipė dėmesį į pasikartojantį piktnaudžiavimą ir netinkamą elgesį tokiose įstaigose, kuriuos paprastai nustato trečiosios šalys, o ne atsakingos institucijos.

II) Respondentai nurodė, kad rengiant partnerystės susitarimus ar veiksmų programas dažnai neatsižvelgiama į tam tikras gyventojų kategorijas, pvz., LGBTI [19] asmenis, neįgaliuosius ar romų bendruomenes.

III) Vienas respondentas nurodė, kad dėl nepagrįsto atitinkamų taisyklių apribojimo didėja moterų asociacijų galimybės naudotis ESI fondais kliūtys. Respondentai taip pat teigė, kad daugelis programų, kuriomis siekiama skatinti moterų integraciją, iš tikrųjų skatina jų atskirtį dėl „*blogo modelio ir dar prastesnio įgyvendinimo*“.

29. Su viena išimtimi respondentai pripažino, kad, nurodant tam tikras teises ir įtraukiant visuotinai taikomą nediskriminavimo principą, naujoji teisės aktų sistema yra žingsnis į priekį pagrindinių teisių apsaugos srityje. Jos taip pat paminėjo naujas išankstines sąlygas ir nuostatas, susijusias su partnerystės susitarimais ir skundų nagrinėjimo tvarka. Manoma, kad naudinga stebėti, kaip laikomasi taikomų išankstinių sąlygų nuo pat projektų įgyvendinimo pradžios, nes taip gali būti veiksmingiau reaguojama į diskriminaciją ar pagrindinių teisių pažeidimus. Be to, Komisijos atliktas programų vertinimas pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 [20] 29 straipsnį taip pat gali padėti užkirsti kelią sunkumams, kurie gali kilti įgyvendinant programą, arba juos įveikti.

30. Tačiau kai kurie respondentai nurodė, kad šios naujos nuostatos, kurios yra gana plačios, į partnerystės susitarimus perkeltos labai bendrai. Kartu su tuo, ką daugelis teikinių respondentų laiko siauru Komisijos įsipareigojimų, susijusių su sanglaudos politika, aiškinimu, kai kurie iš jų mano, kad iš tikrųjų Komisija vengia daugumos įsipareigojimų pagal ES teisę šioje srityje.

31. Kai kurie respondentai teigė, kad problemų kyla dėl praktinių žinių trūkumo tiek nacionaliniu, tiek ES lygmeniu, taip pat dėl pernelyg didelių ir biurokratinių ataskaitų teikimo įsipareigojimų, o ne dėl tinkamos teisinės sistemos nebuvimo. Tai, kad Komisija retai lankosi vietoje, kad patikrintų pateiktos informacijos tikrumą, nepagerina padėties. Taip pat tai, kad didelis finansavimas naudojamas nematerialiems veiksams, kurių rezultatus sunku įvertinti ir dar sunkiau įvertinti.

32. Šiuo klausimu kai kurie teikinių autoriai nurodė, kad nėra skaidraus mechanizmo, pagal kurį

pilietinės visuomenės atstovai galėtų informuoti Komisiją apie galimus planuojamų ar įgyvendintų projektų trūkumus. Tai galėtų sumažinti galimybes vietos NVO ar bendruomenėms pranešti apie šiuos atvejus ES [21] ir taip sumažinti Komisijos galimybes nustatyti problemas. Dauguma respondentų nurodė, kad daugiau ar mažiau trūksta ESI fondų taikymo, stebėsenos ir kontrolės skaidrumo ir kad Komisija viešai nepateikė išsamios ir prieinamos informacijos.

33. Kalbant apie naujas nuostatas dėl skundų nagrinėjimo, kai kurie respondentai abejojo, ar pakaktų Komisijos noro skleisti gerą patirtį ir teikti techninę pagalbą skundams spręsti. Pasak jų, valstybės narės neprivalo imtis veiksmų dėl jokių iš Komisijos gautų gairių. Komisija taip pat neprisiima jokios pareigos šioje srityje imtis veiksmingos stebėsenos funkcijos. Kyla pavojus, kad valstybės narės nustatys grynai oficialius mechanizmus, kuriais žmogaus teisių pažeidimų aukoms nebus naudojamosi, panašiai kaip ir ankstesniais finansavimo laikotarpiais egzistavusius neveiksmingus teisių gynimo mechanizmus.

34. Vienas respondentas teigė, kad naujoji sistema iš tikrųjų *leistų Komisijai „dar labiau sumažinti savo vaidmenį ir atsakomybę“* stebėsenos srityje. Nors anksčiau Komisija bent jau būtų apsvaistiusi galimybę pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, dabar ji automatiškai nukreips nukentėjusiuosius į valstybę narę, kuri yra atsakinga tik už skundų, susijusių su ESI fondais, nagrinėjimą ir nagrinėjimą. Komisija taip pat gali savo nuožiūra nuspręsti, ar prašyti, kad valstybė narė praneštų apie tolesnius veiksmus dėl skundo. Todėl aukos neturės garantijos, kad jų individualus atvejis bus tinkamai įvertintas ir kad prireikus bus suteiktos teisių gynimo priemonės.

35. Galiausiai kai kurie respondentai nurodė, kad nėra aiškių gairių, kada Komisija pasinaudos savo teise atlikti auditus vietoje, kaip ji turi teisę daryti pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 75 straipsnio 2 dalį. Taip pat nenurodyta, kokia yra Komisijos audito metodika ir ar bus atsižvelgiama į žmogaus teisių laikymąsi. Be to, kol kas neaišku, kada ir kaip Komisija pasinaudos savo įgaliojimais, kad, pavyzdžiui, reikalautų, kad valstybė narė imtųsi būtinų veiksmų, kad užtikrintų jos valdymo ir kontrolės sistemų (įskaitant skundų nagrinėjimo tvarką) veikimą arba sustabdytų, atšauktų ar susigražintų mokėjimus.

Ombudsmeno vertinimas

36. Šiame tyrime savo iniciatyva pateiktose nuomonėse pritariama pradinei Ombudsmeno pozicijai, kad daugiasluoksnis ES sanglaudos politikos įgyvendinimas yra sudėtingas klausimas, kai padėtis retai būna juoda ir balta. Vienas iš respondentų pateiktų pavyzdžių šiuo atžvilgiu yra ypač aiškus: valstybė narė pasinaudojo ESI fondais, kad renovuotų didelę įstaigą, kurioje gyvena neįgalieji. Kadangi ESI fondai skirti finansuoti tokių įstaigų uždarymą ir perėjimą prie bendruomeninio gyvenimo, valstybė narė buvo akivaizdžiai kalta ir Komisija turėjo imtis priemonių. Tačiau ši institucija buvo apgailėtina, o naujiems bendruomeniniams centrams statyti prireiks daug laiko. Ar tuo metu nebuvo tikslinga naudoti ESI fondų gyventojų gyvenimo sąlygoms gerinti? Ar būtų buvę humaniškiau leisti gyventojams išgyventi niūrią „šiandien“ laukiant geresnio „ryto“?

37. Šio tyrimo tikslas – užtikrinti, kad Komisija padarytų viską, ką gali, siekdama užtikrinti, kad ES lėšomis nebūtų finansuojami veiksmai, kuriais pažeidžiamos pagrindinės teisės. Tai, kad Komisija nėra tiesiogiai atsakinga už ESI fondų valdymą, niekada neturėtų būti naudojama kaip priežastis nesiimti veiksmų, jei buvo arba gali būti pažeistos pagrindinės teisės. Taikydama Chartijoje nustatytas pagrindines teises kaip minimalų apsaugos standartą, Komisija gali įspėti valstybes nares, kad vertindama jų veiklą pagal sanglaudos politiką ji rimtai atsižvelgs į pagrindines teises. Tai yra būtinas pirmas žingsnis siekiant įtikinti valstybes nares rimtai atsižvelgti į savo įsipareigojimus pagal Chartiją, kai jos įgyvendina ES teise. Be to, Komisija turi stengtis atgrasyti valstybes nares ir pati save nuo pagrindinių teisių pažeidimų ignoravimo, motyvuodama tuo, kad atitinkama valstybės narės veikla nevykdoma „įgyvendinant ES teisę“.

38. Dėl valstybių narių veiksmų, susijusių su ES teisės įgyvendinimu, Teisingumo Teismas neseniai [22] nurodė, kad nacionalinis stebėsenos komitetas, prižiūrintis veiksmų programas, įgyvendina ES teisę, kai parengia dotacijų paraiškų teikėjų pagalbos vadovą. Darydamas šią išvadą Teisingumo Teismas atsižvelgė į tai, kad i) pagal ES teisę buvo reikalaujama įsteigti Komitetą, nors jis veikė valstybės narės institucinėje, teisinėje ir finansinėje sistemoje; II) visos priemonės, skirtos veiksmų programai remti, įskaitant Komiteto priimtą dokumentą, turėjo atitikti atitinkamus ES reglamentus.

39. Remdamasis šiais aiškiais Audito Rūmų nurodymais, kurie skiriasi nuo bendrųjų kriterijų, kuriuos jis anksčiau buvo nustatęs, kad būtų galima atskirti abi veiksmų kategorijas, ombudsmenas mano, kad **dauguma, o gal net visi, valstybių narių veiksmai, susiję su programomis, finansuojamomis pagal ES sanglaudos politiką, yra susiję su ES teisės įgyvendinimu**. Taip yra todėl, kad didžioji dauguma valstybių narių pagrindinių įsipareigojimų yra išsamiai apibrėžti Reglamente Nr. 1303/2013 (ir kituose atitinkamuose reglamentuose) ir jiems taikomos jame nustatytos taisyklės ir principai, nuo kurių jie negali pagrįstai nukrypti.

40. Pavyzdžiui, partnerystės sutartys apibrėžtos Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 2 straipsnio 20 punkte; jų rengimo tvarka išsamiai aprašyta 14 straipsnyje; jų turinys nustatytas 15 straipsnyje; partnerių atrankos ir jų dalyvavimo programoje kriterijai yra aiškiai apibrėžti 5 straipsnyje; tokių partnerystės steigimo elgesio kodeksą Komisija priima deleguotuoju aktu; partnerystės susitarimus turi patvirtinti Komisija. Todėl sunku suprasti, kaip valstybė narė, rengdama partnerystės sutartį arba priimdama veiksmų programą „pagal [Reglamentą Nr. 1303/2013] ir konkrečiam fondui taikomas taisyklės“ [23], gali būti laikoma nieko kita nei įgyvendina ES teisę, užtikrindama, kad į ją būtų įtraukti elementai, kurių reikalaujama tame reglamente, visų pirma 96 straipsnyje. Siekiant pateikti paskutinį pavyzdį, valstybėms narėms vertinant ir pasirenkant taikytinas išankstines sąlygas taikomos išsamios gairės, pateiktos Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 19 straipsnyje. Laikydamosi tiek daug aiškių ir išsamių ES teisėje nustatytų reikalavimų, valstybei narėi pasirinkus taikytinas išankstines sąlygas, kurios, be kita ko, priklauso nuo Komisijos atliekamo nuoseklumo ir tinkamumo vertinimo, greičiausiai reikės „tam tikro ryšio [su ES teise] ne tik tais klausimais, kurie yra glaudžiai susiję, nei vienas iš tų klausimų, darančių netiesioginį poveikį kitam“ [24].

41. Tokiais atvejais Chartija turėtų būti laikoma standartu, kurio turėtų laikytis valstybių narių veiksmai, neatsižvelgiant į tai, ar aptariamose pagrindinėse teisėse yra konkrečiai nurodytos

Reglamente 1303/2013 – lyčių lygybė, negalia – ar ne, socialinės teisės, teisė būti išklausytam, pagyvenusių žmonių teisės ir kt.

42. Tais retais atvejais, kai valstybių narių veiksmai, susiję su sanglaudos finansavimu, nėra ES teisės įgyvendinimas, Komisija vis tiek turėtų turėti galimybę pasinaudoti savo įtaka skatindama laikytis Chartijos. **Komisija privalo laikytis visos Chartijos, vykdydama visą savo veiklą, įskaitant ESI fondų paskirstymą ir stebėseną.** Komisija savo teises pagal sanglaudos politiką turėtų aiškinti atsižvelgdama į savo įsipareigojimus pagal Chartiją, kurios principai turėtų būti suprantami kaip papildantys Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 nuostatas. Todėl Komisija turėtų užtikrinti, kad visuose valstybių narių veiksmuose, kurie finansuojami pagal ES sanglaudos politiką, būtų laikomasi pagrindinių teisių principų, neatsižvelgiant į tai, ar tai yra veiksmai, kurių imamasi įgyvendinant ES teisę.

43. Šiuo klausimu reikėtų pateikti dvi pastabas.

44. Viena vertus, Ombudsmenas nesutinka su Komisijos teiginiu, kad ji negalėjo susieti partnerystės susitarimų patvirtinimo su sąlyga, kad bus įtraukta sąlyga, kuria nustatoma pagarba žmogaus teisėms. Priešingai, nei teigia Komisija, Reglamento Nr. 1303/2013 15 straipsnyje nėra išsamiai išvardyti elementai, kurie turi būti įtraukti į tokį susitarimą. Jame tik nustatomi būtiniausi reikalavimai, *įskaitant* nebaigtinį privalomų elementų sąrašą. Niekas netrukdo Komisijai įtraukti Chartijos laikymosi apskritai į šiuos reikalavimus.

45. Kita vertus, Komisija turėtų kuo plačiau aiškinti reglamento nuostatas, kuriose konkrečiai nurodomos Chartijoje pripažįstamos pagrindinės teisės. Neturėtų būti leidžiama pažeisti šių nuostatų, neatsižvelgiant į jų formą ar lygį.

46. Trumpai tariant, visa tai susiję su tuo, kad Komisija neturėtų leisti sau ES lėšomis finansuoti veiksmų, kurie neatitinka aukščiausių Sąjungos vertybių, t. y. Chartijoje pripažintų teisių, laisvių ir principų. Bendradarbiaudama su trečiosiomis šalimis, kurioms Chartija nėra privaloma, Komisija reguliariai taiko nuostatą dėl pagarbos žmogaus teisėms. Standartas, kurio reikalaujama iš valstybių narių, būtinai turi būti gerokai aukštesnis.

47. Ombudsmeno iniciatyva atliktame tyrime dalyvavo kelių kategorijų suinteresuotieji subjektai – Komisija, nacionaliniai ombudsmenai, NVO ir Pagrindinių teisių agentūros pilietinės visuomenės platforma. Ombudsmenė mano, kad jos konsultacijos su šiomis suinteresuotosiomis šalimis suteikia tvirtą atitinkamų klausimų apžvalgą. Todėl ombudsmenė baigia tyrimą savo iniciatyva ir dėkoja visoms susijusioms šalims už jų sąžiningus, konstruktyvius ir vertingus atsiliepimus. Būtent remdamasis šia grįžtama informacija ombudsmenas siūlo Komisijai šias tobulinimo gaires.

Ombudsmeno tobulinimo gairės

48. Komisija turėtų:

I) Taikant Teisingumo Teismo nustatytus kriterijus, iniciatyviai apibrėžti, kurie valstybių narių veiksmai įgyvendinant ES sanglaudos politiką yra suprantami kaip ES teisės įgyvendinimas [25] ir tiems veiksams taikomi griežčiausi Chartijos laikymosi tikrinimo standartai.

Nustatydama veiksmus, kuriais įgyvendinama ES teisė, Komisija turėtų atsižvelgti į Teisingumo Teismo nustatytą poreikį „*vengti situacijos, kai pagrindinių teisių apsaugos lygis skiriasi priklausomai nuo atitinkamos nacionalinės teisės (...)*“ [26].

II) Pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis, kad būtų didinamas informuotumas apie tai, kad Chartija taikoma kiekvienos valstybės narės veiksams, kurių imamasi įgyvendinant ES teisę.

Komisijos siūlomos gairės valstybėms narėms yra puikus atspirties taškas. Gairėse turėtų būti pateikta aiški nuoroda į reikalavimą visapusiškai laikytis Chartijos nuostatų rengiant, vertinant ir įgyvendinant programas, bendrai finansuojamas iš ESI fondų. Kaip nurodyta pirmiau, Komisija galėtų į gaires įtraukti veiksmų, kurių imamasi įgyvendinant ES teisę, pavyzdžius.

Be to, naudodamasi politinio ir administracinio bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis kanalais, Komisija turėtų aktyviai skatinti Chartijos standartų taikymą visose valstybėse narėse vykdant ES sanglaudos politiką.

III) Orientavimo, paramos ir vykdymo užtikrinimo pastangas sutelkti į prevencines priemones, siekiant užtikrinti, kad valstybės narės nuo pat pradžių laikytųsi Chartijos.

Net tais atvejais, kai teisės gynimo priemonės yra veiksmingos, dėl savo pobūdžio jos atsiranda, kai žala jau padaryta. Tais atvejais, kai teisių gynimo priemonės yra neveiksmingos ir Komisija nusprendžia skirti valstybėms narėms ekonomines sankcijas, tai ne tik neužtikrina žalos atlyginimo nuo pagrindinių teisių pažeidimų nukentėjusiems asmenims, bet gali netgi pabloginti jų padėtį. Nors naujas dėmesys stebėsenos ir skundų nagrinėjimo tvarkai yra daugiau nei sveikintinas, pirmiausia reikėtų daugiau dėmesio skirti žalos prevencijai.

Pavyzdžiui, pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 19 straipsnio 4 dalį Komisija dalyvauja pasirenkant taikytinas išankstines sąlygas, susijusias su konkrečiais nacionalinės programos prioritetu tikslais. Komisija turėtų sistemingai naudotis šia prerogatyva skatindama įtraukti su pagrindinėmis teisėmis susijusias išankstines sąlygas, kai jos taikomos. Kaip minėjo kai kurie respondentai, gali būti atvejų, kai nacionaliniu lygmeniu trūksta informuotumo apie tokius klausimus, todėl Komisija turėtų padėti valstybėms narėms pasirinkti tinkamas prielaidas.

Komisija taip pat turi atsižvelgti į tai, kad Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 7 straipsniu ne tik valstybės narės, bet ir Komisija įpareigojamos „*užkirsti kelią bet kokiai diskriminacijai...*“ rengiant ir įgyvendinant programas.

Keli teikinių autoriai pabrėžė stebėsenos mechanizmų, mokymo, techninės pagalbos ir valstybių narių administracinių gebėjimų stiprinimo svarbą siekiant užkirsti kelią pagrindinių teisių

pažeidimams. Ombudsmenė mano, kad Komisija savo mokymo, techninės pagalbos ir gebėjimų stiprinimo pastangas turėtų sutelkti į valstybes nares, kurios, remiantis Komisijos vertinimu, įgyvendinant ES sanglaudos politiką turi mažiau teigiamų rezultatų, susijusių su pagrindinių teisių laikymusi [27] .

Teigiamas pokytis, kurį verta pagirti, yra tai, kad Komisija savo gairėse valstybėms narėms dėl paskyrimo procedūros [28] , kuriose yra kontroliniai sąrašai dėl tvirtinančiųjų ir valdymo institucijų bei tarpinių institucijų paskyrimo, įtraukė konkrečius punktus dėl tinkamų procedūrų atrankos etape, kad būtų užtikrinta atitiktis tam tikrai ES politikai (nediskriminavimo, vyrų ir moterų lygybės skatinimo, prieinamumo neįgaliesiems) [29] . Kontroliniame sąraše taip pat reikalaujama, kai taikytina, aprašyti valstybės narės skundų nagrinėjimo tvarką, susijusią tiek su sertifikavimu [30] , tiek su vadovaujančiąja institucija [31] .

IV) Į ESI fondų lėšomis finansuojamų programų ir veiksmų sėkmės vertinimą įtraukti apsvarstymą, kaip jie padėjo skatinti pagarbą Chartijoje įtvirtintoms pagrindinėms teisėms.

Kai kurie teikinių autoriai teigė, kad Komisijai būtų naudinga ne tik užtikrinti, kad įgyvendinant ESI fondų lėšas būtų gerbiamos pagrindinės teisės, bet ir įvertinti, koku mastu naudojant ESI fondų lėšas padidėjo informuotumas ir pagarba pagrindinėms teisėms, konkrečiai paminėtoms Reglamente (ES) Nr. 1303/2013, taip pat kitoms Chartijoje įtvirtintoms teisėms. Komisija galėtų skatinti priimti tinkamus lygybės ir pagrindinių teisių rodiklius ir kontrolinių sąrašų projektus, kad būtų galima įvertinti, kaip lėšos naudojamos pagrindinėms teisėms ir nediskriminavimui platesne prasme skatinti.

V) Griežtai ir be išimties taikyti pareigą tikrinti, ar valdymo ir kontrolės sistemos, įskaitant skundų nagrinėjimo tvarką, yra tinkamos ir veiksmingos, kad jos išliktų tokios tol, kol įgyvendinamos programos, ir ar tinkamai ištaisyti trūkumai. Tai apima sistemingą reikalavimą, kad valstybės narės informuotų Komisiją apie visų su ESI fondais susijusių skundų rezultatus, nesvarbu, ar jie iš pradžių buvo pateikti Komisijai, ar ne.

Vieno respondento, kaip institucijos, atsakingos už ES teisės įgyvendinimą, teigimu, Komisija turi atlikti tam tikrą vaidmenį remdama valstybes nares, bet taip pat priversdama jas įgyvendinti gerai veikiančias, veiksmingas skundų nagrinėjimo ir teisių gynimo sistemas. Tai dar svarbiau atsižvelgiant į tai, kad, nesant veiksmingo teisių gynimo mechanizmo nacionaliniu lygmeniu, Komisija neturi ir mažai tikėtina, kad ateityje įgis jokios kompetencijos, pagal kurią ji galėtų teikti individualias teisių gynimo priemones pagrindinių teisių pažeidimų aukoms. Kitaip tariant, griežtas ir nenuilstamas Komisijos priežiūros prerogatyvų įgyvendinimas yra vienintelė garantija tokioms aukoms [32] .

Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 75 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad Komisija *įsitikintų* , jog skundų teikimo ir teisių gynimo sistemos atitinka reglamentą ir konkrečiam fondui taikomas taisykles. Gairėse, kurias Komisija ketina pateikti valstybėms narėms, turėtų būti apibrėžta, ką Komisija supranta taikydama veiksmingą teisių gynimo mechanizmą ir, ne mažiau svarbu, kokie mechanizmai laikomi neveiksmingais arba grynai formaliais. Gairėse turėtų būti aiškiai nurodyta,

kada bus pradėti stebėsenos procesai, kokie kriterijai bus taikomi ir kokios priemonės bus priimtoms, taip užtikrinant skaidrumą ir teisinį tikrumą.

Be to, 75 straipsnio 2 ir 3 dalimis Komisijai suteikiami įgaliojimai atlikti patikras vietoje ir reikalauti, kad valstybė narė imtųsi būtinų veiksmų. Ombudsmenė pritaria kai kurių respondentų nuomonei, kad patikrinimai vietoje turi būti dažnesni ir nuodugnesni, nes daugeliu atvejų jie yra vienintelė reali priemonė padėčiai vietoje patikrinti. Prie šios užduoties galėtų prisidėti Komisijos darbuotojai, dirbantys jos atstovybėse valstybėse narėse.

Be to, gavusi iš valstybių narių sistemingą informaciją apie su ESI fondais susijusių skundų rezultatus, Komisija galės susidaryti išsamų vaizdą apie skundų nagrinėjimo padėtį ir atitinkamų priemonių veiksmingumą visose valstybėse narėse ir laiku nustatyti neatitikimus.

VI) Griežtai ir nuosekliai taikyti savo sankcijų taikymo prerogatyvas, kai per nustatytus terminus neįvykdomos taikytinos ex ante sąlygos (išankstinės sąlygos).

Reglamento Nr. 1303/2013 19 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad taikytinos **išankstinės sąlygos** turi būti įvykdytos iki 2016 m. sausio 31 d., taip nustatant aiškų ir besąlyginį reikalavimą pasiekti konkretų rezultatą. Savo ruožtu 19 straipsnio 5 dalimi Komisijai suteikiami įgaliojimai sustabdyti tarpinius mokėjimus, jei **iki to termino nebuvo imtasi veiksmų, kad būtų įvykdytos išankstinės sąlygos**. Komisija turėtų labai griežtai aiškinti visas išimtis, kuriomis remiasi valstybės narės, siekdamos tikslo. Taip bus išvengta situacijos, kai valstybės narės kaip gynybos priemonę pasitelkia visiškai formalius veiksmus, kuriais vargu ar prisidedama prie išankstinių sąlygų įvykdymo.

(VII) Apsvarstyti galimybę ne tik taikyti naują skundų nagrinėjimo sistemą, bet ir toliau taikyti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš valstybę narę, jei jos veiksmai pagal sanglaudos politiką yra ES teisės, įskaitant Chartiją, pažeidimas.

Tikėtina, kad baimė, kad finansavimas bus atšauktas arba susigrąžintas taikant finansines pataisas ir kad tarpiniai mokėjimai bus sustabdyti, gali būti veiksminga atgrasymo priemonė, kai kalbama apie aiškius konkrečių Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ir partnerystės sutarčių nuostatų pažeidimus. Tačiau pažeidimo nagrinėjimo procedūra suteikia Komisijai daugiau galimybių derėtis ir įtikinėti, kad ji galėtų kovoti su plačiai paplitusiais pagrindinių teisių pažeidimais, kurie gali apimti ne tik pačios sanglaudos politikos įgyvendinimą [33]. Be to, tai, kad Teisingumo Teismas pripažino pažeidimą, yra galingas argumentas piliečiams reikalauti atlyginti bet kokią žalą, kurią jie galėjo patirti nacionaliniuose teismuose.

Taigi Komisija, siekdama geriau apsaugoti piliečių pagrindines teises, galėtų pasinaudoti savo diskrecija pasirinkti vieną iš procedūrų.

(VIII) Sukurti aiškią ir skaidrią sistemą, kurioje pilietinė visuomenė, be esamų darbo ir ekspertų grupių ir komitetų, galėtų prisidėti prie Komisijos priežiūros vaidmens.

Siekdama paskatinti pilietinę visuomenę stebėti ESI fondų įgyvendinimą, Komisija turėtų sukurti

internetinę platformą, kurioje pilietinė visuomenė, visų pirma mažos organizacijos, kurios negali lengvai susisiekti su Komisija, galėtų pranešti apie piktnaudžiavimą fondais ir Chartijos pažeidimais ir teikti skundus ir šešėlines ataskaitas [34] dėl skundų nagrinėjimo mechanizmų ir valstybių narių atitikties Europos partnerystės elgesio kodeksui. Komisija taip pat galėtų apsvarstyti galimybę įsteigti mišrias darbo grupes konkrečiais klausimais, kurias sudarytų Komisijos atstovai, valstybės narės ir pilietinė visuomenė [35] ; ir sistemingai informuoti asmenis ir organizacijas, kurie išreiškė susirūpinimą, apie Komisijos galutines išvadas ir tolesnius veiksmus.

Be to, kaip siūlė kai kurie respondentai, Komisija turėtų skelbti dokumentus, kuriuose išsamiai išdėstomas jos nacionalinių mechanizmų stebėsenos vaidmuo, ir paskelbti išsamią ir išsamią informaciją apie visas stebėsenos priemones, kurių iki šiol imtasi ESI fondų ir pagrindinių teisių srityje.

Emily O'Reilly

Strasbūras, 2015 05 11

[1] Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 174 straipsnyje nustatyta: „ 1. Siekdama skatinti bendrą darnų vystymąsi, Sąjunga plėtoja ir vykdo savo veiksmus, kuriais stiprinama jos ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda. 2. Visų pirma Sąjunga siekia sumažinti įvairių regionų išsivystymo lygio skirtumus ir nepalankiausias sąlygas turinčių regionų atsilikimą. 3. ypatingas dėmesys turi būti skiriamas kaimo vietovėms, pramonės pereinamojo laikotarpio vietovėms ir didelių ir nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turinčioms vietovėms... “

[2] 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos (OL L 347, 2013, p. 320).

[3] Nesant konkrečių priežasčių, dėl kurių Komisija galėtų įsikišti, nė vienas iš šių kaltinimų nedavė esminio sprendimo.

[4] Galima rasti adresu

<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/54419/html.bookmark>
[Nuoroda]

[5] Tinklą sudaro ES valstybių narių, ES narystės siekiančių šalių kandidačių ir kitų Europos ekonominės erdvės šalių nacionaliniai ir regioniniai ombudsmenai bei panašios institucijos, taip pat Europos ombudsmenas ir Europos Parlamento Peticiónų komitetas.

[6] Galima rasti adresu

<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/58451/html.bookmark>

[Nuoroda]

[7] Atsakymus pateikė Belgijos federalinio ombudsmeno tarnybos, Bulgarijos, Suomijos ir Portugalijos ombudsmenai.

[8] Su konsultacijomis susijusius klausimus galima rasti adresu

<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/correspondence.faces/en/59264/html.bookmark>

[Nuoroda]

[9] FRP persiuntė atsakymus, kuriuos atsiuntė Šiaurės Airijos moterų sektorius, „ILGA Europe“, Europos romų teisių centras, Socialinė platforma, Europos neįgaliųjų forumas, Vengrijos LGBT aljansas, ir anoniminis indėlis.

[10] Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 2 straipsnio 33 apibrėžtyje taikytina ex ante sąlyga apibrėžiama kaip „konkretus ir tiksliai apibrėžtas kritinis veiksnys, kuris yra būtina sąlyga veiksmingam ir efektyviam investicijų prioritetui arba Sąjungos prioritetui konkrečiam tikslui įgyvendinimui, turi tiesioginį ir realų ryšį su juo ir daro jam tiesioginį poveikį.“

[11] Partnerystės sutartis yra privalomas dokumentas „valstybės narės, dalyvaujant partneriams, kuriame nustatoma tos valstybės narės veiksmingo ir efektyvaus ESI fondų naudojimo strategija, prioritetai ir tvarka... ir kurį Komisija patvirtina po įvertinimo ir dialogo su atitinkama valstybe nare“.

[12] 2014 m. sausio 7 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicijų fondų Europos partnerystės elgesio kodekso. OL L 74, p. 1.

[13] veiksmų programos yra išsamūs planai, kuriuose valstybės narės nustato, kaip programavimo laikotarpiu bus panaudotos ESI fondų lėšos.

[14] Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 XI priedo II dalis.

[15] 96 straipsnio 7 dalies b punktas.

[16] 125 straipsnio 3 dalies ii punktas.

[17] Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 83, 142 ir 144 straipsniai.

[18] Tyrimas savo iniciatyva nesusijęs su nacionalinių administracijų elgesiu. Todėl respondentų argumentai dėl tariamo netinkamo administravimo nacionaliniu lygmeniu bus paminėti tik tiek, kiek būtina Komisijos elgesiui įvertinti. Be to, šio savo iniciatyva atliekamo tyrimo tikslas – nustatyti priemones, kuriomis Komisija galėtų užtikrinti, kad 2014–2020 m. laikotarpiu būtų laikomasi Chartijos. Su praeitimi susiję argumentai bus nagrinėjami tik tiek, kiek jie svarbūs ir ateičiai.

[19] „LGBTI“ reiškia lesbiečių, gėjų, biseksualių, translyčių ir interseksualių asmenų.

[20] „Komisija įvertina programų suderinamumą su šiuo reglamentu ir konkrečioms fondams taikomomis taisyklėmis, jų veiksmingą indėlį siekiant pasirinktų teminių tikslų ir įgyvendinant kiekvienam ESI fondui būdingus Sąjungos prioritetus, taip pat suderinamumą su partnerystės sutartimi...“

[21] Dvi NVO paminėjo planuojamos atskirtos romų kaimynystės, apie kurią viešai skelbiama kaip gaunanti ESI fondų paramą, atvejį. Nors Komisija buvo imli ir reaguoja į iš NVO gautą informaciją ir pareiškė, kad planuojamas atsiskaitymas prieštarauja fondų principams, ji nesilaikė „ryžtingos ir skaidrios“ viešosios pozicijos ir tebelieka netikrumo dėl to, ar atsiskaitymas bus sukurtas ir (arba) finansuojamas ESI fondų lėšomis. Be to, abi NVO mano, kad nėra pakankamai aišku, kam ir kokiomis priemonėmis jos turėtų pranešti apie tokius atvejus. Grįžtamoji informacija apie bet kokio Komisijos tyrimo rezultatus ne visada gaunama.

[22] 2014 m. rugsėjo 17 d. Teismo sprendimo *Liivimaa Lihaveis prieš Eesti-Läti*, C-562/12, 64 ir 65 punktai.

[23] Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 4 straipsnio 4 dalis.

[24] Byla C-562/12 *Liivimaa Lihaveis prieš Eesti- Läti*, 62 punktas.

[25] Atsižvelgiant į tai, kad didžioji dauguma valstybių narių veiksmų, kurių imamasi įgyvendinant ES sanglaudos politiką, bus veiksmas, kurių bus imtasi įgyvendinant ES teisę.

2014 m. liepos 10 d. Teismo sprendimo *Hernández ir kiti prieš Ispaniją*, C-198/13, 47 punktas.

Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 58 straipsniu Komisijai suteikiami įgaliojimai imtis iniciatyvos teikti techninę pagalbą.

[28]

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_ms_designation_en.pdf
[Nuoroda]. Gairės buvo priimtos Komisijai atsakius į Ombudsmeno klausimus.

[29] 2.2.3.6, 3.4 ir 3.12 punktai.

[30] 3.2.2.4 punktas.

[31] 2.2.3.16 punktas.

[32] Kai kurie respondentai pasiūlė, kad Komisija turėtų sukurti ES lygmens mechanizmą, pagal kurį atskirais atvejais būtų atlyginama žala.

[33] Kai kurie respondentai palankiai įvertino Komisijos sprendimą pradėti pažeidimo

nagrinėjimo procedūrą prieš Čekiją dėl romų diskriminacijos švietimo srityje, kurią, jų nuomone, būtų buvę sunkiau išspręsti vien įgyvendinant sanglaudos politiką.

[34] Šešėliai – tai NVO ataskaitos, papildančios arba pateikiančios alternatyvią informaciją periodinėms oficialioms ataskaitoms, kurias valstybė narė privalo pateikti.

[35] Keletas respondentų atkreipė dėmesį į neaiškius būdus, kuriais organizacijos, ypač mažos, turinčios ribotus išteklius, gali kreiptis į Komisiją ir su ja bendrauti, kai sužino apie problemas nacionaliniu lygmeniu. Pranešta apie iš dalies vaisingo bendradarbiavimo atvejį, susijusį su planuojamu romų kaimynystės, kurią valdžios institucijos ketino finansuoti iš ESI fondų, statyba Neapolyje. Pilietinės visuomenės išankstinis įspėjimas leido Komisijai nuo pat pradžių pareikšti, kad planuojami veiksmai neatitiko taikomų taisyklių. Tačiau Komisija dar nesiėmė jokių veiksmų viešai.